

Bulletin advokacie

eFocus

Bulletin advokacie je stavovský odborný časopis, vydávaný Českou advokátní komorou, zapsaný do Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik ČR, a je držitelem prestižního ocenění Právníkový časopis ČR pro rok 2011, 2012a 2014.

Z posledního čísla pro Vás vybíráme: „Advokátní“ mediace na vzestupu

autor: **Mgr. Jan Štandera, JUDr. Hana Lenghartová**

V jednom z předcházejících vydání časopisu Bulletin advokacie informovala JUDr. Martina Doležalová, Ph.D., spolu s Patrickem Van Leynseelem o současných světových trendech v praktickém výkonu mediace. Z jejich krátkého příspěvku jasně plyne, že v současné době se do popředí mediační praxe dostává evaluativní přístup, který je advokátům více než blízký. Vzhledem k tomu, že tento trend by mohl výrazným způsobem zasáhnout do činnosti mediátorů/advokátů a mediační praxe v ČR, rádi bychom se tímto pozastavili nad zmíněným evaluativním přístupem jak obecně, tak v našich podmínkách, který, jak dokazuje praxe ze zahraničí, poskytuje advokátům podstatně větší prostor pro využití jejich praxe, zkušeností i přístupu k řešení sporů.

S vědomím, že o metodě mimosoudního řešení konfliktů v podobě mediace bylo již napsáno mnohé, a to včetně detailních rozborů procesu, postavení mediátora a stran, ale i o právní úpravě, nebudeme v tomto článku rozebírat mediaci jako takovou. I přes toto prohlášení bychom rádi pouze pro přehlednost tuto formu mimosoudního řešení konfliktů vymezili.

V podobě mediace se jedná o mimosoudní řešení konfliktů za účasti třetí, nestranné osoby, která napomáhá stranám nalézt pro obě či všechny strany akceptovatelné řešení – tzv. win-win řešení. Oproti ostatním metodám (soudní řízení, rozhodčí řízení ...) je zde tedy navíc zmíněná nezávislá osoba, odborník na jednání, komunikaci, tedy mediátor, jehož cílem je napomoci stranám ve vyřešení jejich konfliktu, aniž by projednávanou věc závazně posuzoval, hodnotil a nakonec v ní rozhodoval.

Mediační přístupy

Byť je mediace již několik desetiletí právně, teoreticky i prakticky definována, existuje celá řada přístupů k mediaci a tedy možností, jak by měl a mohl mediátor v rámci mediace postupovat. Z historického hlediska se vyvinuly dvě hlavní metody, a to **metoda facilitativní** a **metoda evaluativní**. K těmto, dalo by se říci, již tradičním přístupům, se v současné době připojuje přístup třetí, a to **transformativní**. Pro účely tohoto článku si tento třetí přístup však dovolíme jen krátce nastínit, byť v současné praxi začíná, především u mediátorů/psychologů, hrát nezanedbatelnou roli.

a) Facilitativní přístup

Historicky se jedná o první mediační přístup, který byl aplikován a zdokumentován. Ve zkratce se dá říci, že **hlavním cílem facilitativního mediátora je vyřešení sporu účastníků mediace na niterní úrovni jejich sporu, když v procesu mediace pátrá a snaží se zjistit skutečné zájmy a**

potřeby stran. Na základě tohoto zjištění pak pracuje s počátky a významem sporu, který spolu strany mají, a napomáhá stranám nejen vyřešit jejich spor, ale v ideálním případě také pochopit postoj ostatních, jejich motivaci, pocity a vnímání.

Jak plyne z uvedeného, je v tomto případě kladen velký důraz na zájmy a potřeby stran, emoční stránka sporu je zde významnou součástí a mediační proces tak směřuje nejen do zjištění důležitých informací, ale také do oblasti pocitů, postojů a vztahů, které jsou nejen zkoumány, ale s nimiž se také pracuje i s ohledem na hledání řešení.

Mediátor je v případě praktikování tohoto mediačního stylu striktně neutrální, k jemu předloženým informacím se vůbec nevyjadřuje, neprezentuje své postoje, názory ani zkušenosti a fakticky je zde výhradně průvodcem mediačním procesem a jednáním. Zásadní roli zde mají strany, přičemž ty nejenže si určují, o čem budou jednat, ale mají také zcela výhradní slovo v rámci hledání řešení, na kterém také společně pracují, když mediátor zde není v pozici hodnotitele, navrhovatele ani nastiňovatele možných řešení.

Rozebíraný přístup, dle dostupné literatury a také svého zaměření, **cílí na zachování vztahů mezi stranami, když vychází z předpokladu, že tento vztah v určité věci existuje.** Mediátor tedy pátrá do velké hloubky vzniku, rozsahu a obsahu sporu, snaží se pokrýt problematické oblasti v co největší míře. Daní za toto pátrání a důsledný přístup je však samozřejmě **rozsah trvání** takové mediacce. Je jasné, že než se sporné strany vůbec proderou záplavou vyhrocených informací a vzájemných útoků, než se uklidní natolik, aby byly schopny a ochotny hovořit o svých pocitech a opravdové motivaci, natož, než jsou připraveny si vzájemně naslouchat, pochopit se a hledat řešení, uplyne hodně času a energie stran, stejně jako mediátora.

Na druhou stranu je však třeba dodat, že kromě jiných výhod tohoto mediačního stylu jsou dohody, vystavěné na zjištění opravdových zájmů a potřeb, obvykle **stabilnější a dlouhodobější.** Tento mediační styl má své stoupence i odpůrce s tím, že lze jistě souhlasit s prohlášením, že např. oblast rodinných sporů si tento přístup žádá. Z tohoto důvodu je také tento mediační styl praktikován častěji mediátory z oblasti psychologie, sociologie a obdobných odborníků, kteří s oblastí emocí často pracují i mimo mediaci.

b) Evaluativní přístup - obecné představení

Vzhledem k tomu, že facilitativní přístup je jakýmsi předobrazem mediacce jako takové, vycházejí historicky další mediační styly z tohoto „základu“. Jak již bylo naznačeno, klade facilitativní přístup hlavní důraz na emoce a vztahy, což je v určitých oblastech lidských sporů jistě významné, v jiných však může být toto obsáhlé zkoumání na škodu. Tuto skutečnost si v 60. letech uvědomili právníci ve Spojených státech, kteří však měli zájem mediaci pro urovnání sporů svých klientů využívat co nejvíce. Výsledkem tohoto postupu byl vznik tzv. evaluativní mediacce.

Tento mediační styl reagoval na zmíněný důraz na emoce a vztahy, přičemž **cílem tohoto nového stylu bylo mediaci zrychlit a poskytnout možnost mediačního řešení i osobám a subjektům, pro které by bylo rozebírání vztahů, emocí a potřeb v rozsahu, v jakém to činí facilitativní mediacce, neakceptovatelné či nevhodné.** Za tímto účelem byly tedy do mediacce začleněny prvky konciliace, vyjednávání a v menší míře a za podmínek, kterým bude věnována pozornost níže, také jakéhosi nezávislého posouzení případu. **Mediátor tedy v tomto modelu přebírá více otěže mediačního jednání, je aktivnější a vede mediaci rozhodněji, než je tomu u modelu předešlého. Vedle toho je mediátor za splnění určitých podmínek oprávněn sdělit svůj profesionální postoj k věci a také více napomáhá hledání řešení.**

V souladu s obecným vymezením tohoto mediačního stylu je možné konstatovat, že v případě

evaluativního mediačního stylu sporné strany sice nadále „vládnou“ svému sporu, avšak mediátor je aktivnější a napomáhá rychlejšímu řešení. Oproti facilitativnímu stylu se již pozornost nevěnuje tolik potřebám a zájmům stran, byť jsou i zde samozřejmě zkoumány a využívány pro nalezení řešení, ani emocím v rozsahu, jak to činí další styly. Výsledkem je obvykle kratší doba mediace, což speciálně v obchodních mediacích strany ocení, avšak pro oblast rodinných sporů tento přístup v mnoha případech není nejvhodnější.

c) Transformativní přístup

Třetí a historicky nejmladší alternativou mediačního přístupu je mediace transformativní. Tento směr řešení sporů se v podstatě odklání od ambice nalezení řešení sporu, jak to činí výše naznačené směry, **avšak soustředí se zásadně na posílení vzájemných vztahů mezi účastníky mediace, na pochopení své vlastní situace i situace ostatních a také na prožívání a zažívání situací, ke kterým došlo a dochází.** Transformativní mediátoři se pokouší podtrhnout vztahy, postoje a mezilidské vztahy mezi účastníky, aniž by měli zásadní snahu dospět k faktickému vyřešení situace, která strany do mediace přivedla.

Dále čtěte >>> [zde](#).

Bulletin advokacie, Bulletin advokacie online
Česká advokátní komora

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Recenze publikace: Chalupa, R. Zákon směnečný a šekový – komentář směnečné části. Zákon o mezinárodním právu soukromém – komentář směnečné části. Praha: Leges, 2021, 646 s.](#)
- [Recenzia](#)
- [Budoucnost je v technologiích i udržitelnosti](#)
- [Anotáční recenze: Vyvlastnění a vyvlastňovací řízení](#)
- [Věznice jsou přeplněné a věznění příliš drahé. Knihou Tresty budoucnosti chce INFO.CZ otevřít diskuzi o změnách](#)
- [Recenze na knihu: Zdeňková, V., Seidlová, M., Čornejová, H., Peterová H.: Jak správně vytvářet a využívat FKSP: Jak postupovat při poskytování příspěvku na stravování.](#)
- [Recenze na knihu: Zuzana Strnadová: Co by měl vědět příjemce dotace. 1.vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2019, ISBN: 978-80-247-3076-9](#)
- [Ondřej Chmela: Zrušení poplatku za podnět k ÚOHS lze považovat za správné](#)
- [Anotáční recenze: Koudelka, Z., Průcha, P., Zwyrtek Hamplová, J.: Zákon o obcích \(obecní zřízení\) – Komentář. Praha: Leges, 2019, 480s](#)
- [Pražské finále osmého ročníku konferencí Soukromé právo](#)
- [Recenze: Jakub Tomšej a kolektiv – Zaměstnávání cizinců v České republice](#)